

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.) Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire (Bicaz), Cassa de păstrare (Mercuria), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiselețana, Codreana, Cod. .), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coroana (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Loina, Drăganul, Dundăreana, Economia (Cohalm), Economistul, Făgetana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Goegeana, Gloria, Grănițeru, Hațegana, Hondoleana, Insoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoitul, Notana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Panciovana, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare (Iva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul săsesc), Secășana, Selțeana, Sentinela, Sercățana, Silvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Târnavăana, Țibleşana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul, (Tășnău), Zărândeana, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Chestiunea proprietății în Ardeal.

— Din prilejul congresului din Cluj. —

În tren, călătorind dela Sibiu la Cluj, dealungul câmpiilor presărate cu sate românești, nu poți să suprimi un sentiment de durere, care se așterne peste suflet ca o ceață.

Cât vezi cu ochii, cale de zile întregi, fiecare brazdă de pământ a fost muncită de palmele aspre ale țaranului român, veacuri dearândul. El a săpat, el a sămănat, sudoarea frunții lui s'a amestecat cu țărâna roditoare și sângele lui a curs în răsboaie, pentru ca toată roada muncii lui să se strângă în hambarele altora.

Revoluția pentru libertate a anului patruzecișiopt, i-a dat libertatea personală robului de mai înainte, l-a făcut proprietar peste bucățica de pământ, care o muncea din greu, dar stăpânii de ieri au rămas stăpâni și pe mai departe. În mâna lor a rămas majoritatea pământului roditor al țării, și ca o recompensă pentru clăcile și dijmele, cari s'au șters, au primit slujbele multiple și ramificate ale statului modern. Administrația în mâna lor, justiția a lor, averile statului numai pentru ei, — Românul a rămas tot numai cu petecul lui sărac de pământ.

Nu mai face robota de mai înainte, ce-i drept, nici nu duce boerului a zecea parte din roada pământului său, dar acelaș procent, dacă nu mai mult, din munca lui o plătește în formă de contribuție către stat. Are îndatorire să susțină școala, să acopere cheltuielile mari ale

unei administrații moderne — dela care nu beneficiază aproape nimic, — să-și trimită bărbății în războiu, pentru ca contele Bethlen să-și stăpânească neconturbat de vre-o invazie rusă, întinderile mari de pământ și neamțul din Olmütz să-și poată vinde liniștit marfa în Albania, ori în Asia-mică.

Datele scoase la iveală de Tokaji László secretarul reuniunii agricultorilor ardeleni, asupra proprietății din Ardeal, în cartea sa «Eladó Ország» — ne grăiesc în chip dureros de nedreptatea istorică, care se perpetuiază până azi la umbra puterii de stat.

După datele lor statistice — de a căror imparțialitate dealcum suntem pe deplin edificați — din întreaga populațiunea ardeleană, fac:

Maghiarii	35·4%
Sașii	8·2%
Românii	56·4%

Subtrăgând dela Maghiari 5% pe Români, cari vorbesc ungurește și sunt considerați de Unguri și 10%: Ungurii orașelor și cei dela administrație și justiție — cari n'au nimic de-a face cu Ardealul și au rost în Ardeal numai câtă vreme naționalitățile pot fi suprimate, — mai rămân Unguri ardeleni băstinași 20%.

Aceste 20% — Unguri ardeleni — țineau în stăpânire înainte cu 15 ani, 52% din întinderea țării.

Românii cu Sașii laolaltă abia 48%. Cât le revine Românilor din cele 48% ne facem ideie dacă judecăm raportul de proprietate dintre Români și Sași din comitatul Sibiiului înainte cu 15 ani.

Numărul locuitorilor	In proc.	Numărul moșiilor peste 100 de jug.	Intinderea moșiilor în jugăre
Români 113,672	66%	18	6,039
Sași 49,757	29%	45	19,997
Maghiari 10,159	6%	3	1,207

Acelaș raport de proprietate îl găsim în comitatul Clujului cu o întindere de 869,977 jug. Locuitorii acestui comitat după naționalitate sunt:

Români	57%
Maghiari	40%
Sași	3%

Moșii peste 100 jug. cat. în mâna:

Românilor	139 de	34,321 jugăre
Maghiarilor	337 „	288,034 „
Sașilor	17 „	4,178 „

Intreagă proprietatea ungurească în comitat e de 61%.

Extragem aci proprietatea ungurească exprimată în procente după comitate:

	Ungurii	Proprietate ungurească
Comitatul Sălăgiului	39%	61%
„ Albei de-jos	18 „	40 „
„ Solno-Dob.	21 „	45 „
„ Târnavă-mică	32 „	51 „
„ Hunedoara	16 „	36 „
„ Cluj	40 „	61 „
„ Târnavă-mare	13 „	21 „
„ Turda-Arieș	26 „	51 „
„ Treiscaune	84 „	91 „
„ Murăș-Turda	63 „	75 „
„ Bistrița-Năsăud	9 „	12 „
„ Odorheiu	96 „	97 „
„ Făgăraș	7 „	16 „
„ Sibiiu	6 „	6 „
„ Ciuc	87 „	90 „
„ Brașov	35 „	34 „

Pretutindeni, precum vedem, cu excepția Brașovului, elementul unguresc e stăpân peste proprietăți, cari întrec cu mult procentul corăspunzător numărului lor. Lipsa aceasta de egalitate ne-a rămas din vremile feudale, și în condițiile de viață economică ale zilelor noastre nu se mai poate susține.

De fapt tabelele statistice aranjate de d-l Tokaji, ne arată o descreștere a proprietății ungurești, în favorul Românilor și Sașilor. În ultimii 15 ani Ungurii au vândut la Români din moșiile de peste 50 de jugăre:

In comit.	Jugăre	Valoare în Cor.
Sălăgiului	23,854	9,694.353
„ Alba-de-jos	16,089	6,496.000
„ Solnoc-Dob.	31,460	8,426.951
„ Târnavă-mică	6,137	2,767.323
„ Hunedoara	20,060	5,564.942

In comit.	Jugăre	Valoare în Cor.
Cluj	17,364	5,315.813
„ Târnavă-mare	8,053	2,785.348
„ Turda-Arieș	9,920	4,898.486
„ Treiscaune	7,905	2,030.056
„ Murăș-Turda	5,735	2,676.000
„ Bistrița-Năsăud	3,395	860.000
„ Odorheiu	995	510.000
„ Făgăraș	1,055	237.543
„ Sibiiu	593	140.000
„ Ciuc	224	38.400
„ Brașov	89	31.664

Adăugând moșiile mici vândute la Români precum și ceeace au vândut la Sași, fac laolaltă: 157,473 jugăre catastrale în valoare de Cor. 69.751,129, va să zică 5.5% din proprietatea ungurească.

Cifrele acestea i-a umplut de groază pe nemeșii ardeleni și cea dintâi bănuială pentru nenorocirea, care-i amenință, — a căzut asupra băncilor românești. Desigur băncile românești, cu capitalurile lor mari, (?) lucrează sistematic la desmoștenirea lor. Cercetările făcute în direcția aceasta a mai nimicuit una din legendele presei ungurești. S'a constatat că și pe acest teren Ungurii din Ardeal n'au motive de a se plânge, după cum se poate vedea din următorul tablou:

	Bănci românești	ungurești	săsești.
Cap. social	13,750.167	31,376.306	9,720.940
Depuneri	58,182.471	160,277.592	91,117.568
Port. de cambii	62,384.462	161,338.703	23,131.451
Imp. hipot.	25,701.792	64,219.840	103,471.461

Băncile ungurești au împrumuturi ipotecare date la Români în valoare de K 24.841,716, pe când băncile românești sunt întabulate asupra proprietății ungurești abia cu 5.699,145 cor.

Toată puterea de stat în mâna lor, stăpâni peste majoritatea pământului roditor, superiori cu mult pe teren financiar, cu banca altruistă subvenționată cu milioane din partea statului, la spate, și totuș pământul țării le alunecă de sub picioare!

S'au tras deci clopotele în dungă și au chiebat lumea la Cluj, să se sfătuiască și să caute mijloacele de apărare.

Conferințele contelui Bethlen și a domnului Tokaji, secretarul reuniunii agricultorilor ardeleni, rostite cu ocazia congresului ținut zilele trecute, au fost niște ieremiade, pline de amărăciune și revoltă împotriva guvernelor, cari nu sprijinesc îndeajuns elementul unguresc din Ardeal. S'au votat moțiuni, ca guvernul să intervină imediat, înființând o bancă mare pentru salvarea proprietății primejduite, să se revizuiască legea de moșteniri, înviind din mormânt dreptul întâiului născut, să se

creeze «fideicomis»-uri din moșiile ungurești, să se colonizeze fără zăbavă, și cât mai intensiv ungurii scăpătați, să le cumpere statul moșiile îndatorate, restituindu-le iarăș lor fără datorii, în forme de arândă, și câte alte idei bizare scoase din hala de vechituri a veacurilor trecute.

Un neam, care nu-și poate menține hegemonia decât cu instituții medievale, e menit peirii, și propunerile desperate ale nemeșilor din Cluj — denotă demoralizarea, care i-a cuprins. Istoria își urmează calea înainte, și ei nu-și dau seamă că revizuirea dreptului de moștenire în sensul dorit de ei, precum și întemeierea de «fideicomis-uri» pentru vremurile de azi sunt o imposibilitate.

Ceeace se petrece cu proprietarii unguri ardeleni, e o urmare naturală a dezvoltării sociale și economice. Puterea lor care se întemeia pe dreptul de proprietate asupra pământului și asupra brațelor muncitoare a suferit o lovitură puternică prin desrobirea brațelor. Munca a devenit o marfă, și un izvor de bogăție pentru mulțime. Pentru cumpărarea muncii, fără de care proprietatea rămâne o valoare neproductivă, proprietarul s'a văzut necesitat să renunțe la o parte a câștigului.

Aici zace taina cuceririi proprietății din partea poporului românesc.

Pe măsură, ce s'au înmulțit căile de comunicație, și am venit în contact cu apusul industrial, prețul muncii a început să se urce, să se prefacă în valoare de schimb, care răscumpără proprietatea dela vechiul stăpân neobicinuit să muncească.

E un proces acesta așa de natural și fatal încât toate apelurile nemeșilor ardeleni la puterea de stat pentru a-l împedeca, sunt zadarnice.

Numărul și munca, biruesc și frâng toate piedecile meșteșugite. Dovadă faptul, că banca altruistă — în dorința de a salva proprietatea ungurească — a cumpărat 13,000 jug. de pământ în Ardeal, și nu are puțința să le parceleze, pentrucă nu găsește coloniști unguri, cari să le poată cumpără.

E exclusă aproape cu totul o concurență cu țaranul român pe terenul acesta. Țaranul român e în stare să ofere pentru un pământ peste valoarea lui — și să poată și trăi. El muncește împreună cu întreagă familia lui, fără să facă calculul muncii lui prestate, care pentru altcineva, cine ar lua concurența, reprezintă un capital însemnat.

E apoi un moment psihologic, de o importanță capitală, ce îl deosebește pe țaranul român de proprietarul ungur și îl face superior în luptă. Un țaran român nu-și vinde de bunăvoie bucata de pământ — ori ce preț i s'ar

oferi. Considerat pământul ca o marfă de vânzare, îndărătnicia aceasta a Românului e o absurditate. O bucată de pământ reprezintă numai un anumit capital. Când cineva îți oferă în schimb un capital de o valoare îndoită, — și nu primești schimbul — judecat în lumina transacțiilor comerciale — faci o prostie. Din această prostie — din neputința aceasta a minții față de sentimentul de dragoste ce-l leagă pe țaranul român de pământul său, isvorește țaria noastră.

Proprietarii unguri nu cunosc acest sentiment. Când s'a întemeiat banca ungurească altruistă, 52 de proprietari unguri din Ardeal și-au oferit imediat moșiile spre vânzare.

Fenomenul acesta curios își are și el cauzele sale.

Prin monopolul pus de elementul unguresc asupra tuturor slujbelor retribuite de stat, prin subvențiile de toate categoriile acordate săcuilor, prin colonizările fără rost, legătura cu pământul a ungurului ardelen a slăbit, valoarea muncii s'a devalvat în ochii lui, în conștiința lui s'a format convingerea, că statul e dator să îngrijească de existența lui.

În chipul acesta sprijinul statului sapă la bazele morale ale ungerimii ardelen, și o desarmează în luptă cu îndărătnicul valah.

Nici o nedreptate nu rămâne în natură nerăsbunată.

Pot prin urmare domnii la Cluj să hotărască ce voiesc. Viitorul e al iobagilor de ieri, cari sunt mulți la număr, nepretensivi, cruțători, cu dragoste de pământ și au brațe, cari știu să muncească.

M. Nicoară.

Bancherul din provincie.

Scrisoarea XVI.

Acoperiri, eari nu oferă acoperire.

Continuând cu examinarea soiurilor de acoperire vom observă că acestea în loc să se îmbunătățească, sunt din contră din ce în ce mai slabe.

Polițele de asigurare asupra vieții. Nae Scurtu a depus ca garanție pentru acoperirea datoriei sale de cont-curent, o poliță de asigurare asupra vieții, în sumă de 30,000 de coroane. Valoarea de azi a acestei acoperiri este de circa 1500 coroane, ceace corăspunde la o treime a premiilor plătite până acum. Valoarea viitoare depinde dela data morței lui Scurtu. Dacă aceasta ar urmă după primirea provocării tale la plată, atunci peste câteva luni ai putea ajunge în posesiunea sumei asigurate, presupunând bine înțeles că polița a fost transcrisă pe bancă la timp, și transcrierea s'a prenotat și în cărțile societății de asigurare.

Dar împrejurarea, că cineva ajunge a fi incapabil să satisfacă obligamentele sale față de bancă, arareori are acest efect dezastros asupra vieții de-

bitorului. Experiența din contră arată, că proporția de mortalitate este extraordinar de favorabilă între debitorii cu acoperiri de polițe de asigurare asupra vieții. De fapt în cazurile, în cari banca însăș e nevoită a plăti premiile de asigurare, debitorii ajung adeseori la o vârstă patriarhală.

Nu putem discuta la acest loc, că: oare conștiința, că ce interes mare este legat de grabnica lor trecere la cele eterne, stârnește în asigurați acel spirit rațional de rezistență, care le întărește organismul și le lungeste viața; pentru a judecă întrebarea din chestiune e destul să amintim, că până astăzi ești silit să plătești premia de asigurare pentru o poliță pe care banca a primit-o acum treizecișopt de ani ca acoperire pentru un împrumut rău acoperit. Dacă vei examina lucrul, vei vedea, că în loc să-ți fi mântuit pretensiunea ai dublat această onorabilă poziție dubie.

Valoarea acoperirii se îmbunătățește încâtva prin aceea, că pentru plățirea premiilor scadente ale poliței de asigurare a lui Scurtu garantează și o a treia persoană, îmbunătățirea însă este numai condiționată. Pentru a fi faptică se recere, ca girantul să trăiască cel puțin 25 de ani și în decursul acestui timp să fie capabil de plată. Cam atâta vreme obișnuiesc să trăiască oamenii de etatea și constituția robustă a d-lui Scurtu, și în intervalul acesta moartea lor se poate aștepta în mod oficios. Este la tot cazul un timp foarte îndelungat pentru terminarea unei operațiuni de bancă. Deoarece plasamentele băncii de obicei decad în calcul mediu în timp de cel mult trei luni, o pretensiune, care câștigă acoperire numai după 25 de ani, nu oferă pentru bancă nici o siguranță și tot așa de bine ar putea să decadă și peste o sută de ani, sau chiar și la a doua venire.

Dacă domnul Scurtu ar oferi băncii spre escontare un accept cu scadență de 6 luni, banca l-ar primi cu mare oucurie, și ca o afacere extraordinar de rentabilă, chiar și dacă situația pieței de bani ar fi încă odată așa de favorabilă. Pe când dacă banca acordă lui Scurtu avans pe polița lui de asigurare asupra vieții, atunci aceasta însemnează chiar atâta, ca și cum ar escontă un cambiu al lui, scadent la câteva luni după moartea lui.

Drept de proprietate. Nicolae Prădător, pentru acoperirea contului său transcrie asupra ta partea sa din proprietatea familiară, evaluată la 50,000 de coroane. Prădător e unul din cei 5 frați, dintre cari cel mai tânăr abia e de 10 ani și moșia nu se poate împărți până atunci, până când acesta din urmă nu va ajunge etatea de 21 de ani. Deși moșia valorează atâta cu cât este împovărată, chestia dreptului de proprietate încă e în regulă, nici vânzarea nu e împiedecată de nimica și împărțirea prețului de cumpărare — îndată ce a sosit timpul — asemenea nu e împreunată cu nici o greutate, cu toate aceste nu trebuie uitat, că aceasta va urmă abia peste 11 ani, și dejă această împrejurare singură face dreptul de proprietate al lui Prădător impropriu pentru a servi ca acoperire de bancă. Contra acestui soi de acoperire se poate face obiecțiunea, că are o scadență de circa 44 de ori mai lungă, decât ar trebui să aibă.

Împrumuturile date pe lângă asigurarea dreptului de proprietate, cad în sfera de afaceri a societăților de asigurare pe viață, cari își plasează averea cu folos și precauțiune în depozite cu scadențe lungi. Obligamentele lor însă diferă foarte mult de cele ale băncilor. Nu sunt de a se plăti nici «á vista», nici la termene scurte, și afară de aceea nu sunt expuse nici asalturilor. Obligamentele lor sunt depozite, cari

zac neconturbate, până ce nu le abzice moartea. Depunerile în sumă de un milion, cari zac nemișcate o viață întreagă, se deosebesc mult de acelea, care se pot abzice în orișice zi de peste lună.

Dreptul de vânzare. Sevastian Vultur — pentru asigurarea contului său — îți cedează fie prin act notarial public dreptul de vânzare al depozitului său de marfă până la suma de 6000 de coroane.

Depozitul de marfă prețuiește circa 1000 de coroane; însă chiar dacă am putea scrie cu un zero mai mult, acest soi de acoperire se numără din punct de vedere de drept între cele mai bolnave și mai rele acoperiri, cari pot obveni la o bancă. Acoperirile, cari constau din depozit de marfă, din aranjamente, din victualii, din unelte, sau alte obiecte, transportabile și cari fără știrea ta se pot amaneta orișicând, de fapt nu formează nici o acoperire. Acest soi de acoperire se aseamănă cu casele edificate pe năsip și cu aceiaș valoare, ca și cum ai voi să secuestrezi banii, ce-i are Vultur în buzunar, pentru că nu ai nici o garanție, că marfa, care voiești să o vinzi de fapt există și că cu acoperirea ta tu nu ai fost tras pe sfoară. O bancă nici când nu este îngăduit să dea împrumuturi, pe lângă acoperiri, demne numai de oameni, cari dacă acoardă împrumuturi pe lângă acoperire dubie, se nizuiesc să-și asigure interese atât de mari, față de cari cele 4% ale tale însemnează atâta, cât nimic.

Intabulare în locul al doilea. Exemplul următor ni-l dă o întabulare în locul al doilea, până la suma de 15,000 de coroane, pe o realitate din Bănești, care servește de acoperire pentru contul lui Pavel Tătar. Realitatea valorează 50,000 de coroane și se află întabulată la locul prim deja o povară de 30,000. Numai după această sumă vine banca ta cu cele 15,000 de coroane.

De acelaș rezon, de care este condus creditorul privat în astfel de cazuri, ar trebui să fie călăuzit și bancherul. Dacă pentru un om privat însemnează o nărozie a da pe niște realități mai mult decât o anumită sumă, atunci este greu de înțeles, că de ce ar fi lucru cuminte dacă banca ar urmă tot așa.

Ce privește cazul lui Tătar, se poate lua ca sigur, că deja cu prima ocazie a ridicat pe moșia sa suma maximală de împrumut, ce s'a putut ridică. Dacă cineva i-ar fi dat pe ea mai mult decât 30,000 de cor., nici un se poate închipui, că i-ar fi refuzat. Abstrăgând de chestia speselor, de sigur a experiat cât este de greu a află în ziua de azi capitaliști, cari să fie aplicați a da fie chiar și o sumă cât de neînsemnată pe întabulare în locul al doilea. Așadară suma de 30,000 de coroane trebuie să o considerăm ca suma maximală, până la care a putut să acoarde împrumut un creditor cuminte. Întreb, din ce motive a dat banca la locul al doilea alte 15,000 de coroane? Adevărat, că conform prețuirii, realitatea le acopere pe amândouă, și s'ar putea plăti din ea atât împrumutul întabulat la locul prim, cât și al tău.

Numai cât estimarea nu este egală cu valoarea. Valoarea de prețuire de comun se află așa, că se înmulțește venitul curat al realității cu un anumit număr de ani și anume după o cheie, care nu este fixă, ci e cu totul arbitrară.

Dar și prețuitorii sunt deosebiți. Unul e mai sancvinic decât celălalt. Acesta prețuiește realitatea mai sus decât celălalt. Fiecare prețuitor își are măsura și metoda lui, și pentru el aceasta este lege. În caz de licitare se poate scoate din realități uniori

suma cu care sunt împovărate, dar de cele mai multe ori, se oferă pe ele cu mult mai puțin.

Prin urmare dacă cineva acoardă împrumuturi pe realități, de cele mai multeori detrage însuș o sumă însemnată din prețul de estimare. Pentru el nu aceea e întrebarea, că între împrăjurări normale cât valorează moșia, ci cât de mare e valoarea de piață, cu un cuvânt, la caz de licitare cu ce sumă s'ar putea vinde?

În cazul de față împrumutătorul, pentruca să capete suma pe care să o poată da liniștit împrumut. a substras suma de 20,000 de coroane. Două din cinci părți le-a considerat așadar de neexistente, ca părți ce servesc numai în caz de necesitate ca acoperire. Dacă acest rezonament este just, atunci tu dispui de un drept hipotecar legal de 15,000 de coroane, pe niște valori în prima linie închipuite.

Se poate, că împrumutătorul să fie prețuit realitatea sub valoarea reală. Nu uită însă, că el n'are alt interes, decât ca să capete pentru ea mai mult decât face suma împrumutată cu interese și cu spese cu tot. Afară de aceea el își poate validită pretenșiunea oricând și cu orice preț, fără privire la întabularea ta dela locul al doilea, întrucât nu vei interveni și nu-i vei plăti partea. În modul acesta realitatea va fi a ta, dar și datoria, și de altcum dubie a lui Tătar, va mai crește cu alte 30,000 de coroane.

Nu susțin, că întabularea în locul al doilea nu ar plăti niciodată nimica. Dacă de exemplu pe moșia domnului Mierlă, care prețuiește 200,000 de coroane, stă o povară de 50,000 de coroane, se mai pot da liniștit și la locul al doilea alte 15,000 de coroane.

Mai este însă un rizic împreunat cu întabulările la locul al doilea. Se poate întâmpla, ca domnul Tătar să mai împrumute bani și în locul al treilea și creditorul din locul al treilea să cumpere pretenșiunea întabulată la locul prim. În modul acesta te previne. El, care a fost al treilea și cel din urmă, în forma aceasta ajunge la locul prim, iar tu de fapt dispari.

(Se continuă).

Dela „Solidaritatea“.

Onoratele noastre institute de bani, membre ale însoțirii noastre, cari, în sensul statutelor, au avut a se supune în anul curent la revizuirea administrației lor prin revizorii noștri experți și n'au făcut-o aceasta până în prezent, precum și institutele, cari în afară de obligamentul lor statutar ar voi să se supună acum unei revizurii speciale, sunt rugate a-și înainta cât mai grabnic cererile pentru delegarea revizorilor-experti către biroul însoțirii noastre, ca revizuirile cerute să se poată face încă înainte de finele anului și într'un timp, când revizorii noștri experți încă sunt mai disponibili și pot absentă mai ușor din oficiile lor.

Revizii mai amănunțite au cerut în timpul mai nou între altele institutele:

- «Bistrițana» Bistrița,
- «Orientul» H. Dobra și
- «Munteana» Corniareva.

*

Avizăm totodată pe membrii «Solidarității», că în schimbul Certificatelor (scrisorilor de confirmare) primite cu ocazia înscrierii lor între membrii însoțirii noastre își pot primi cuota sau cuotele definitive semnate.

„Agraria“ în Huedin.

Sub firma „Agraria“ societate pentru valorizare de produse, un grup de bărbați cu trageri de inimă pentru popor și cu spirit de inițiativă și de întreprindere din B-Huedin au înființat încă în anul 1912 o societate ocazională pentru negoțul de ouă. Pe baza experiențelor câștigate și îndemnați de rezultatul satisfăcător ajuns în anul de probă expirat, conducerea „Agrariei“ intenționează acum a pune tânăra lor societate pe temelii mai largi, pentru a putea îmbrățișa pe lângă negoțul de ouă și alți rami de negoț cu produsele poporului nostru.

În acest scop a lansat în zilele trecute către cerurile conducătoare ale satelor noastre, apelul de mai jos, cuprinzând totodată planul de acțiune viitoare al societății. Iată apelul-program:

„Societatea noastră s'a înființat la 1 Septembrie 1912 cu caracterul de ocazională și cu intenția, ca înainte de a îngreună marele public român cu eventuale obligamente, să scrutăm terenul negoțului, care durere, mulți seclii ne-a rămas străin și pentru noi cu totul necunoscut.

În acest an de praxă, ne-am ocupat singur cu negoțul de ouă; la caz însă când am putea trece în societate pe acțiuni, am îmbrățișat și negoțul cu bucate, stupăritul rațional, prăsierea galițelor de soiu și exportarea acestora, mijlocirea vânzării de lână, poame și alte produse întrecătoare ale poporului nostru.

Conducerea societății noastre deci, după praxa aceasta de un an, s'a hotărât să facă pașii necesari, spre a putea face mai cunoscută și mai folositoare pentru popor ideea valorizării produselor întrecătoare, din care cauză exmitem și acest apel, rugându-vă pe D-voastră, cari fiind în cea mai strânsă legătură cu poporul și cari singuri veți putea da avânt și existență acestei idei — propagându-o, sau punându-o în praxă — să ne dați mână de ajutor și sprijinul, ce așa mult ne lipsește.

Experiența făcută ne-a arătat, că negoțul de ouă este o întreprindere bună și împreunată cu câștig, când am putea să adunăm marfa din prima mână și nu prin mijlocirea străinilor. Am crezut deci de salutară lansarea ideii, că în fiecare comună să avem câte un consorțiu (cooperativă) — sau chiar întreprinderi surori la cari bucuros le servim cu deslușiri și instrucțiile necesare — la cari apoi să se adune tot produsul întrecător și de unde apoi, tot cărăușii noștri, să-l aducă în centru.

Înființarea acestor consorții ar merge în modul următor:

1. Unul dintre D-Voastră, sau un încredințat, ar lua asupra-și conducerea, respective controla întregii afaceri. Conducerea acestor consorții ar putea fi încredințată și unei femei, și numai controla să o ai P. T. D-ta.

2. Membrii consorțiului nu vor avea alta de lucru, decât să propage aceasta idee și să stăruiască acuirea întregii comune, mai ales a femeilor.

3. Taxă de înscriere, sau alte taxe, nu are să plătească nimenea, căci respectivul Domn conducător va căpăta remunerațiunea din câștigul nostru din centru, va primi toate tipăriturile, recuzitele pentru păstrarea și conservarea ouălor și instrucțiunea, că ce vor avea să urmeze la pachetarea și expedarea marfei.

4. Membrii consorțiului vor avea singur obliga-mântul să predea marfa numai la consorțiu, conducătorul căruia îi va plăti întotdeauna prețul comunicat de centru.

5. Marfa întrecătoare, nu este iertat să o țină membri timp mai îndelungat la sine, ci sunt datori a o predă cel puțin săptămânal conducerii consorțiului, de unde apoi tot săptămânal va fi adusă în centru. Aducerea marfei dela singuraticile consorții va fi executată prin exmișii noștri — la o zi fixată — cari de asemenea am dori să fie din popor. Până când conducătorul consorțiului sau încredințatul său, va ști cum să pacheteze marfa, ca să nu se spargă pe drum — vom fi avizați tot la ajutorul străinilor, cari însă vor servi totodată de instructori respectivului conducător, dela care ușor își va putea însuși fiecare la a 3-a, mult a 4-a vedere, tot secretul pachetatului.

La caz când am ajunge să fim înțeleși, vom forma anumite centre lângă linia ferată, cari vor avea câte un cerc, pentru de a aduna marfa întrecătoare, sau dela cari centre vor fi distribuite bucatele necesare pentru comunele aparținătoare lor.

6. Banii necesari spre cumpărare, respective plățirea marfei, ce se cumpără dela membrii consorțiului, îi vom pune noi la dispoziție — fără interese — și fiecare Domn conducător va avea un libel, care va servi și ca controlă reciprocă, dară în care va fi introdusă cantitatea marfei, banii primiți și prețul obținut pentru marfa trimisă.

Germania, țara ideală a comerțului real, are introdus acest soi de consorții în toate comunele și valorizează astfel nu numai ouă, ci și galițe, lapte etc. — cruțând în acest mod fiecărui om, una sau două zile la săptămână, cari apoi le poate folosi la lucrul câmpului, sau la îndeplinirea altor afaceri.

Și la noi ar putea servi acest scop. Cine nu știe dintre noi, că țaranul nostru — mai ales în ținuturile muntoase — ca să-și poată vinde un pui și câteva ouă, ia lumea în cap și face o cale de 30—40 km. și pe când se reîntoarce, totuși nu are nici un ban. Cine nu știe, că țaranul dă un ou, care prețuește azi 5 fileri — pentru oțăt sau petrol de 2 fileri?

Acestea și alte multe întreprinderi sunt motivul apelului nostru către P. T. D-ta și Te rugăm să precugeti și D-ta modalitatea înființării și să ne comunici, cum și eventual cu ce schimbări, ai crede P. T. D-ta de realizabilă aceasta idee, din parte-ne așa mult dorită.

La acest loc amintim și aceea, că la caz când ne-ar succeda intruparea acestei idei — nu vom hesita a extinde activitatea societății noastre preste tot Ardealul și Bănatul. Acum însă suntem nevoiți a ne restrânge la comitatul Clujului și unele părți ale comitatelor învecinate, — **toate acestea însă numai din lipsa unui capital corăspunsător** și din cauza, că poporul nostru se poartă străin și nu are încredere în nimica, ce e nou.

Preste vre-o câțiva ani, când cu toții vom putea vedea folosul imens al acestor consorții, nu vom întrelăsă — și pentru trezirea emulației pe acest teren — de a da ajutoare membrilor, atât în bani cât și în natură. Precum sunt: „coșnițe raționale pentru cultivarea stupăritului rațional, galițe de soi, altoi din școlile noastre de pomărit — cari încă dorim a înființa în anumite grupe de comune“ — și altele, ca astfel economia casnică să o ridicăm la un nivel înalt, să

dăm un izvor de câștig țărănimii și să dedăm la muncă rațională femeile și copiii noștri. Ce bune erau toate acestea în criza prezentă financiară, care ne sguduie pe toți; cât bine ne-ar putea aduce și câtă îndemnare am avea cu o astfel de organizație economică?!

Tot la acest loc Vă facem cunoscut, **că cu 1 Ianuarie 1914**, am dori să transformăm societatea noastră în societate pe acțiuni — cu un capital de circa 100,000 cor., — și că o acțiune va avea prețul de 50 cor., anume, ca și țărănimea să poată lua parte activă la aceasta mișcare economică și pentru noi, de așa mare însemnătate. Modul de solvire a capitalului social încă e așa favorabil contemplat, încât nimănui nu-i va fi spre greutate. La subscrierea listei, va avea fiecare acționar să solvească 2 cor. taxă de înscriere, din care 1 cor. este destinată pentru acuzitorul respectiv, și 30% a prețului unei acții — adică 15 cor., — **total deci 17 cor.** Prețul restant de 35 cor., este proiectat să fie plătit în 5 rate 1/2 anuale à 7 cor. Aceste rate însă vor trebui plătite numai la cazul, când nu le vom putea depura din câștigul, ce-l vom realiza la fiecare încheiere.

Din cauza unei consfătuirii, premergătoare transformării societății, în societate pe acțiuni, am crezut de bine, ca Marți în 14 Octomvrie a. c. (ca să putem avea timp și pentru lucrările necesare) să ne întrunim la o consfătuire, în care apoi vom da seamă deamăruntul, despre activitatea și praxa anului trecut și ascultând și părerea unui fiecăruia dintre D-voastră, să fim în stare a aduce o hotărâre precisă.

Pentru însinuarea eventualei participări la adunarea proiectată (care va fi ținută în edificiul „Vlădesei“ societate pe acțiuni) acludem cuponul perforat, carele Vă rugăm a-l umplea și a-l trimite conducerii societății. Am ales Huedinul ca loc de consfătuire, ca să putem arăta totodată și mersul afacerii de azi și să puteți vedea și rezultatul anului trecut de gestiune.

Luând deci toate acestea în considerare, Te rugăm din nou și sperăm, că nu vei întrelăsă a ne da în curând un răspuns **chiar și negativ**, referitor la aceasta chestie.

Salutându-Te cu dragoste frățească, suntem cu deosebită stimă:

Pentru conducerea „Agrariei“

Ioan Pop m. p.,
protopop, președinte.

Dr. Andrei Pop m. p.,
advocat.

Mihail Marinceș m. p.,
cassar de bancă.

Constantin Căciulă m. p.,
șefcontabil.

Dr. Victor Chirilă m. p.,
locot. ces. și reg. în pens.

Publicând acest apel îndemnăm pe toți, cari sunt în măsură de a putea da direct mână de ajutor la valorizarea cu mai bun folos a produselor țărănimii noastre să sprijinească bunele intenții ale inițiatorilor acestei întreprinderi.

INVĂȚĂMÂNT.

Academia de înalte studii comerciale și industriale din București.

— Dispozițiuni privitoare la înscriere. —

Vor fi primiți ca studenți și studente, la această Academie:

a) Absolvenții școalelor comerciale superioare;
b) Absolvenții cu diplomă ai învățământului secundar superior;

c) Cei cari vor avea studii echivalente celor dela punctele a și b. (Art. 2 din legea de înființare a Academiei de înalte studii comerciale și industriale promulgată prin Inaltul decret regal Nr. 2978 din 6 Aprilie 1913 și publicată în Monitorul Oficial din 13 Aprilie 1913).

Taxa de înscriere în Academie este de 30 lei; taxa de cursuri este de 30 lei anual, plătibile în 3 rate trimestriale; 20 lei se percep ca taxă de Bibliotecă și Laborator; 20 lei, ca taxă de examen anual și 50 lei ca taxă de licență.

Pentru a fi înscris, petiționarul trebuie să trimită împreună cu cererea lui:

a) Actul sau actele de studii, conform art. 2 al legii mai sus menționată;

b) Dovada de plata taxei de înscriere și

c) Certificatul unui doctor în medicină, că a fost revaccinat și că nu suferă de nici o boală molipsitoare.

Inscrierile se fac dela 1—30 Septembrie inclusiv, în toate zilele de lucru, dela oarele 9—12 a. m. și 3—6 p. m., la Ministerul industriei și comerțului, direcția comerțului, biroul publicațiilor.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 12 Septembrie 1913.

Situația pieței internaționale de bani este neschimbată. Îmbunătățirea de mult așteptată nu-și prea arată presemnele. Din contră, în Berlin de exemplu, cu toate că sumarul Băncii imperiale germane arată o ameliorare însemnată, discountul privat s'a urcat din nou la 5% și pe urmă chiar la 5³/₈%. Bani pro ultimo se taxează cu 6¹/₂%. În London banii de zi au cotate 2¹/₂—3%, iar discountul privat s'a stabilit la 3¹¹/₁₆%. În Paris în fine discountul privat a fost de 3³/₄%.

În piața internă de bani asemenea este neschimbată situația. Afacerile stagnează, lipsind atât cererile, cât și ofertele de bani. S'au discountat cambii vieneze de prima bonitate cu 5⁷/₈%, cambii de aceeași bonitate budapestane cu 6¹/₈%, cambii de portofoliu cu 6¹/₂—7%.

CRONICĂ.

Necrolog. *Maximilian Receanu*, viceprezidentul direcțiunii institutului «Furnica» din Făgăraș și delegatul direcțiunii dela filiala din Vaida-Recea a acestui institut a răposat la 9 crt. în etate de 55 ani.

*

Oarele de oficiu la Centrala „Albinei”, Sibiu s'au schimbat cu începere dela 9 crt. dela 8—12 la amezai și dela 3—5 d. a.

*

Noue probleme pentru băncile noastre. Într'un număr recent al «Românului» domnul Vasile C. Os- vadă, făcând o dare de seamă asupra recoltei anului curent și a urmărilor anilor răi economici pentru țărănime, exploatată cu astfel de ocazii de neguțătorii de cereale străini hrăpăreți, scrie următoarele:

«Azi întreg negoțul de cereale, fie acele *culese* în ținuturi românești, fie acele *vândute* în aceste ținuturi e în mâna geșeftarilor străini. Tot așa și negoțul cu vite cornute și cu porci, oi etc.

Nu găsec de sosit timpul conducătorii noștri și în special băncile noastre — să înfăptuim *aici* politica economică *națională*?

Terenul e prielnic, trebuințele sunt imperative și rizicul e minimal.

Cianadul, Torontalul, Timișul, Aradul, ne oferă producție de cereale îndestulitoare; Sătmarul, Sălajul, Bihorul, Caraș-Severinul, Solnoc-Dobăca, Turda-A., Hunedoara nu numai că ne asigură pe deplin consumul de cereale — dar imploară ajutorul celor chie-mați ai noștri, ca să scape din ghiarele gheșeftarilor, ce-i duc la săpă de lemn.

Se cere numai mijlocirea înțeleghătoare și financiarizarea de scurtă durată. Și una și alta o pot face foarte bine și fără rizic băncile noastre. Că asta e posibil ne-o dovedesc cele câteva bănci românești, cari se ocupă deja cu afaceri de bucate, între cari amintim: Agricola din Hunedoara, Nădlăcana din Nădlac, Făgețana din Făgeț, Zlăgneana din Zlatna, Bistrițana din Bistrița, Mercur, Năsăud, etc.

Câte bănci însă mai avem, cărora li-se impun afacerile cu bucate, fie de cumpărare, fie de vânzare? S'ar putea face grupări de câte 4—6—10 bănci românești, dintre cari 2—3 să îngrijească cumpărările și celelalte să îngrijească vânzările de bucate, fie în cont-comun, fie în formă de cont-curent sau în o altă formă ce ar răspunde împrejurărilor date. Prin o astfel de activitate s'ar înfăptui o parte a politicii economice-naționale și s'ar cruța și s'ar câștigă popoului nostru an de an multe sute de mii de coroane.

Discuția acestei teme o impune de urgență dragostea de neam și realele trebuințe a satelor noastre».

*

Congresul internațional al învățământului comercial, ținut în zilele trecute în Budapesta și-a terminat lucrările la 6 crt. Numărul participanților la congres a fost de 1050. Dintre aceștia a fost din Ungaria 782, Austria 99, Germania 67, Elveția 17, Belgia 14, Olanda 10, Franța 12, Spania 10, Rusia 6, din România și Bosnia-Herțegovina câte 4, din Bulgaria și Danemarca câte 3, Turcia și Norvegia câte 2 și câte un delegat din Suedia, Anglia, Grecia, Portugalia, Tunis, Brasilia și China.

După ocupațiune au fost: 555 de profesori, 203 funcționari, 112 comercianți, 13 mari industriași, 3 proprietari, 12 studenți universitari, alte ocupațiuni 56; femei 96.

*

Nou conferențiar cooperativ la „Asociațiune“. În ultima ședință plenară dela 4 crt., a Comitetului central a «Asociațiunii», a fost ales conferențiar cooperativ, în locul d-lui George Stoica, considerat ca demisionat cu ziua de 1 Septembrie a. c. — domnul *Nicolae Iancu*, absolvent al Academiei de agricultură din M.-Óvár, de prezent inspector general al Centralei băncilor sătești din Bucovina.

„MUSCELUL“

bancă populară ca însoțire în Ótohány.

Convocare.

Domnii membrii ai băncii populare «Muscelul» pe baza §-lui 20 din statute sunt invitați la adunarea generală extraordinară, ce se va ține la **21 Septembrie 1913** la orele 2 d. a. în sala cea mare a hotelului comunal din Tohanul-vechiu.

Obiectele adunării:

1. Deschiderea adunării generale.
 2. Înregistrarea firmei și începerea activității băncii.
 3. Constituirea consiliului de administrare.
 4. Darea de seamă despre cheltuielile făcute cu înregistrarea firmei și aprobarea lor din partea adunării generale.
 5. Dispozițiunile luate în ședința consiliului de administrare.
 6. Stabilirea sumei maximale a împrumutului ce se poate face în contul băncii (§. 26 p. 14 st.)
 7. Stabilirea sumei maximale a împrumutului ce se poate face singuraticilor membri și fixarea procentului (§. 26. p. 14 st.)
 8. Eventuale propuneri.
- Ótohány (Tohanul-vechiu), la 12 Sept. 1913.

MEMBRI DIRECȚIUNII: — AZ IGAZGATÓSÁG TAGJAI:

George Grozea, Spiridon Radu. Spiridon Sp. Ternovean. Ioan S. Cabași. Nicolae Muscan. N. Gabor.
președinte — elnök

Proprietar și editor: **Constantin Popp**

Comerțul exterior al Ungariei. Conform datelor recente publicate de oficiul central statistic, comerțul exterior al Ungariei în primale 6 luni ale anului curent prezintă următoarele cifre:

Import total K 1105·3 milioane
Export „ „ 1000·6 „
pasiv K 104·7 „

Față de Austria singură:

Import K 777·6 milioane.
Export „ „ 711·2 milioane.
pasiv K 66·4 milioane.

S U M A R.

Chestiunea proprietății în Ardeal. (Din prilejul congresului din Cluj). **Bancherul din provincie.** — **Dela „Solidaritatea“.** — **„Agraria“ în Huedin.** — **Învățământ:** Academia de înalte studii comerciale și industriale din București. (Dispozițiuni privitoare la înscriere). *Revista financiară:* Situațiunea. *Cronică:* Necrolog. Oarele de oficiu la Centrala «Albinei». Noue probleme pentru băncile noastre. Congresul internațional al învățământului comercial. Nou conferențiar cooperativ la «Asociațiune». Comerțul exterior al Ungariei.

«MUSCELUL»

népbank mint szövetkezet Ótohányban.

Meghívó.

A «Muscelul» népbank tagjai, az alapszabályok 20-ik §-a alapján meghívotnak az **1913 évi szeptember hó 21-én** d. u. 2 órakor a községi szálloda nagy termében tartandó rendkívüli közgyűlésre.

Tárgysorozat:

1. A közgyűlés megnyitása.
 2. A cég bejegyzése és a bank működésének megkezdése.
 3. Az igazgatóság megalakulása.
 4. Jelentés a cég bejegyzésével tett költségekről s azok jóváhagyása a közgyűlés által.
 5. Az igazgatósági ülésen vett határozatok.
 6. A bank által felvehető kölcsön összeg nagyságának megalapítása (alapszab. 26, §. 14 p.)
 7. Az egyes tagoknak adandó legnagyobb kölcsön összegek megállapítása és a százalék meghatározása. (alapszab. 26, §. 14. p.)
 8. Esetleges indítványok.
- Kelt Ótohányban, 1913 évi szept. 12-én.

Tiparul Tipografiei arhidiecezane în Sibiu.